

Byrådssak /23

Saksframstilling

Vår referanse: 2023/157969-4

Høringsuttalelse - NOU 2023: 16 Evaluering av pandemihåndteringen – rapport fra Koronautvalget

Hva saken gjelder:

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt NOU 2023: 16 – Evaluering av pandemihåndteringen – Rapport fra Koronautvalget på offentlig høring.

Kongen i statsråd oppnevnte i april 2022 et utvalg som skulle evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien samlet sett, og i tillegg evaluere omikronhåndteringen i perioden fra 1. november 2021 til tentativt 1. mai 2022. Justis- og beredskapsdepartementet ber spesielt om synspunkter på utvalgets anbefalinger og læringspunkter. Utredningen inneholder en omfattende beskrivelse av hendelsesforløpet og konsekvensene av pandemien og av tiltakene, mens utvalgets overordnede vurderinger og anbefalinger er samlet i utredningens siste kapittel.

Høringsfrist: 16.oktober 2023. Kommunen har fått forlenget frist til 25.oktober 2023.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse:

Bergen kommune er enig i koronautvalgets hovedkonklusjon om at norske myndigheter samlet sett håndterte covid-19-pandemien på en god måte. Vurderinger i ettertid har et bredere kunnskapsgrunnlag enn det som forelå underveis da beslutninger ble tatt, og kan derfor være preget av etterpåklokskap. Det er likevel grunnlag for å gi tilslutning til koronautvalgets vurdering om at det var riktig å møte pandemien med tidlig respons og kraftfulle tiltak, men at regjeringen var for tilbakeholden med å lette på smitteverntiltak selv om smittesituasjonen og foreliggende kunnskap viste at det var mulig.

Det er også grunnlag for å påpeke at nasjonale beslutninger i all hovedsak ble tatt ut fra smittesituasjonen i Oslo-området, hvor nasjonale myndigheter selv er lokalisert. Mange nasjonalt bestemte restriksjoner ble derfor unødvendig strenge i områder med lavere smitteforekomst.

Helse- og omsorgstjenestenes kapasitet ble satt under voldsomt press under pandemien. Pandemihåndteringen ble en stor tilleggsoppgave for tjenester hvis kapasitet utnyttet nær 100 % til vanlig. Der sykehusene til en viss grad kan forskyve planlagt behandlingsaktivitet, kan kommunehelsetjenesten i mindre grad forskyve nødvendig helsehjelp uten at uforsvarlighet oppstår. Muligheten for å rekruttere studenter, frivillige og pensjonister ble derfor helt avgjørende. Særlig pensjonister med fortsatt arbeidslyst og arbeidskapasitet var en avgjørende ressurs i kommunens pandemihåndtering. Det var også nødvendig å rekruttere personell uten helseutdanning til oppgaver som de forsvarlig kunne utføre etter opplæring.

Bergen kommune finner grunn til å bemerke at det var lettest å rekruttere disse tilleggsressursene til pandemirelaterte oppgaver. Der kapasiteten var utfordret i de ordinære tjenestene, var det mindre interesse for å avhjelpe situasjonen. For eksempel var Forsvaret bare villig til å tilby bistand til vaksinerings, selv om Bergen kommune hadde langt større behov for bistand innen de ordinære tjenestene, for eksempel på sykehjem.

Samarbeidet mellom nasjonale og kommunale myndigheter var i hovedsak godt, men det er likevel en del læringspunkter til forbedring. Som nevnt ble nasjonale beslutninger i all hovedsak tatt ut fra smittesituasjonen Oslo-området, hvor nasjonale myndigheter selv er lokalisert, og var derfor utfordrende å følge opp lokalt der den lokale smittesituasjonen var annerledes. FHI med sin fagkompetanse var en svært viktig ressurs som både rådgiver og diskusjonspartner i smittevernsaker, med god tilgjengelighet for kommunen. Dette var til stor nytte når det var behov for strengere restriksjoner i Bergen enn det som gjaldt nasjonalt. Helsedirektoratet var ikke tilgjengelig på samme måte.

Kommunene kunne vedta strengere restriksjoner enn det som gjaldt nasjonalt, men hadde ikke mulighet til lokalt å lette på nasjonale restriksjoner selv om lokale smittevern faglige vurderinger tilsa dette. Muligheten for strengere restriksjoner lokalt var avgrenset til den enkelte kommune. Smitten respekterte imidlertid ikke kommunegrensene, slik at det i hovedsak var en felles smittesituasjon for Bergen og nabokommunene. I slike situasjoner var det krevende å få politisk vedtatt felles beslutninger i flere kommuner samtidig. Ifølge smittevernloven kan Helsedirektoratet treffe smittevernvedtak for deler av landet, men Bergen kommunes erfaring med dette var skuffende. Etter at det ved et tilfelle ble oversendt grundige smittevern faglige vurderinger for hvilke tiltak det var behov for i Bergensregionen, fikk vi i retur en blå kopi av tiltakene i Osloregionen.

Bergen kommune er kritisk til nasjonale myndigheters kommunikasjon med kommunene under pandemien. I mange tilfeller fikk kommunene først informasjon om nye nasjonale tiltak under pressekonferanser på fredag ettermiddag. Tiltak skulle gjerne settes i verk fra mandag eller i løpet av helgen. Dersom kommunene i større grad på forhånd hadde blitt konsultert om tiltakene som ble vurdert, kunne kommunene vært bedre forberedt, samtidig som kommunene kunne gitt tilbakemelding om realismen i tiltakene. Det ville både forbedret de nasjonale beslutningene og forbedret gjennomføringen av disse.

Bergen kommune støtter koronautvalgets vurderinger av belastningen på befolkningen generelt og sårbare grupper spesielt, både på grunn av pandemien og på grunn av tiltakene som ble iverksatt. Det er fortsatt for tidlig å konkludere hva langtidseffektene av disse belastningene vil være.

Bergen kommune mener at nasjonale myndigheters innledende tiltak mot omikronvariantene var unødvendig strenge. De var også basert på en feilaktig forutsetning om at man kunne skille mellom omikron og andre varianter før sekvensering av prøven var gjennomført. Selv om kunnskapen var begrenset innledningsvis, var det tidlig indikasjoner på at omikron i liten grad gav alvorlig sykdom i en befolkning med god vaksinasjonsdekning. Det burde tidligere vært erkjent at nettopp varianter som var mer smittsomme, men i mindre grad gav alvorlig sykdom, ville være veien ut av pandemien.

Dette at FHI og Helsedirektoratet hadde noe uklare grenser i forhold til hverandres oppdrag og roller gjorde det til tider forvirrende for de som ute i kommunen skulle håndtere pandemien. Ut fra smittevernloven §7- 9 er oppgavene til FHI godt beskrevet og ut fra §7-10 beskrives oppgaven ut fra smittevernloven for Helsedirektoratet. Det må absolutt gås opp noen klare linjer slik at det ikke ved en ny alvorlig hendelse blir forvirring.

Kommisjonen har også presisert at en må se på smittevernloven og helseberedskapsloven sammen. Bergen kommune støtter dette. Ved endring av lover og forskrifter skal det være

høring. Under pandemien var det ikke tid til dette, men det er klart at underveis og ut i pandemien burde det vært gjennomført flere høringer for diskusjon om tiltakene og hvilken tiltaksbyrde som tiltakene ville ha. Tempo som helt klart var nødvendig i forhold til restriksjoner og forskrifter i starten, var etter Bergen kommunes oppfatning ikke nødvendig senere i pandemien og spesielt ikke etter at en fikk vaksineringsen på plass.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Byrådets fullmakter § 6, vedtatt av bystyret 16. desember 2020 i sak 378/20:

Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Saken anses å være prinsipiell og innebære politiske avveininger.

Forretningsutvalget har i møte 27.06.2023 i sak 187/23 fattet følgende vedtak:

Utvalg for helse og sosial innstiller til bystyret som avgir høringssvar til «Høring - NOU 2023:16: Evaluering av pandemihåndteringen— Rapport fra Koronautvalget» på vegne av Bergen kommune. Høringen sendes øvrige bystyreutvalg til orientering.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse til «Høring - NOU 2023: 16 Evaluering av pandemihåndteringen – rapport fra Koronautvalget» slik den fremkommer av byrådets forslag.

Dato: 14. september 2023

Rune Bakervik
Byrådsleder

Ruth Grung
Byråd for helse og omsorg

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Høringsbrev – Koronautvalget

NOU 2023:16 Evaluering av pandemihåndteringen – rapport fra Koronautvalget